

Părinții și curriculumul școlar: între Scila și Caribda

(CONVORBIRI PEDAGOGICE CU ANATOL GREMALSCHI, DOCTOR HABILITAT,
PROFESOR UNIVERSITAR, DIRECTOR DE PROGRAME LA INSTITUTUL DE POLITICI PUBLICE)

Părinții sunt mult mai sensibili la notele pe care le iau copiii lor la școală, decât la nivelul competențelor pe care aceștia le stăpânesc în realitate

Este bine cunoscut faptul că guvernarea este în serviciul cetățenilor. Și, evident, o guvernare responsabilă, pe durata mandatului său, se gândește și la perspectivă, depunând eforturi susținute pentru a realiza doleanțele exprimate prin vot de mărișă sa cetățeanul. Indiscutabil, acest lucru se referă în egală măsură și la guvernarea sistemului educațional, care trebuie să fie orientată spre satisfacerea cerințelor imediate și de perspectivă ale elevilor, părinților, comunităților - beneficiarii direcți și indirecti ai educației.

În general, educația este unul din puținele sectoare ale vieții social-economice din țara noastră, de care majoritatea cetățenilor sunt mulțumiți. Astfel, conform datelor ultimului Barometru al Opiniei Publice, un sondaj reprezentativ la nivel național, desfășurat în lunile aprilie-mai ale anului curent de Institutul de Politici Publice (Moldova), circa 54 la sută dintre respondenți sau declarat destul și foarte mulțumiți de educația pe care o primesc copii lor la școală. Fiind rugați să răspundă la întrebarea: „Care sunt cele mai importante trei probleme ce trebuie rezolvate în Republica Moldova”, doar 2 % (!) au indicat opțiunea „Îmbunătățirea situației în învățământ, știință, cultură” ca fiind o problema ce ar trebui rezolvată în primul rând. Conform rezultatelor unui alt sondaj, și acesta reprezentativ la nivel național, realizat în țara noastră în lunile mai-iunie curent de Institutul Internațional Republican (SUA), doar 4 % (!) din respondenți au indicat educația ca fiind cea mai importantă problemă cu care țara noastră se confruntă în momentul de față.

Fiind confruntate cu frecvența și intensitatea multiplelor declarații din spațiul public referitoare la prioritatea educației, aceste 2 și 4 % denotă faptul că îngrijorările privind sistemul educațional sunt caracteristice doar unei anumite categorii mici de populație și că ele se manifestă într-un mod intermitent, doar în anumite perioade ale anului. Identificarea acestor categorii de populație a fost scopul mai multor sondaje specializate, desfășurate de Institutul de Politici Publice în anii 2015-2018 în rândul părinților ce au copii în instituțiile de învățământ general. Rezultatele acestor sondaje au scos în evidență faptul că nivelul de satisfacție a părinților de calitatea educației se află în strânsă legătură cu notele pe care elevii le iau la școală: cu cât notele sunt mai mari, cu atât părinții sunt mai mulțumiți.

În consecință, conștient sau inconștient, unele cadre didactice și manageri școlari, dar să fim cinstiți până la capăt, chiar și unii oficiali din sectorul educației pun accent doar pe succesele și/sau insuccesele elevilor la examenele naționale de absolvire a gimnaziului și la examenul național de bacalaureat. Iar când aceste succese sunt prea modeste sau nu corespund așteptărilor unor părinți, sunt lansate atacuri la conținuturile învățării și metodologiile de evaluare. Nemulțumirile părinților ajung la urechile factorilor politici, care, deseori, din rațiuni strict electorale, încearcă să *înlătore* disconfortul psihologic al părinților prin soluții de moment: simplificări de curriculum, metodologii mai *blânde* la examene, teste mai *simple*, atitudini mai *îngăduitoare* față de elevii ce trișează ș.a.m.d.

Discrepanțe semnificative între evaluările (notele date în școlile moldovenești) și nivelul competențelor, pe care în realitate le stăpânesc elevii

Conștientizarea de către părinți a rolului evaluărilor școlare, faptul că ele trebuie să fie obiective, relevante și veridice reprezintă un factor important în formarea agendei discuțiilor publice și designul politicilor educaționale. Republica Moldova, fiind o țară independentă, este în drept să-și stabilească propriile nivele de competențe și criterii de evaluare, a nivelului de formare și de dezvoltare a acestora. Esențial însă, este faptul ca aceste nivele de competențe și criterii de evaluare să fie orientate nu doar exclusiv pentru a asigura confortul psihologic al părinților, care, de altfel, este un lucru foarte important în starea de bine a copiilor și familiilor acestora, dar și să fie armonizate cu tendințele europene și cele globale. Spre regret, la acest capitol, sistemul nostru de învățământ înregistrează restanțe considerabile.

În învățământul general moldovenesc, în prezent, deosebim următoarele categorii de evaluare și notare:

1. Notele date de cadrul didactic, care reprezintă rezultatele unor evaluări interne în raport cu clasa și care nu sunt comparabile cu notele date de un alt cadru didactic chiar și din aceeași școală și, cu atât mai mult, la nivel național.
2. Notele luate de elevi la testările naționale de la sfârșitul învățământului primar, reprezintă doar rezultatele unor evaluări interne, desfășurate în baza unor teste unitare, aplicate la nivel național și care sunt comparabile doar la nivel de școală.
3. Notele luate de elevi la examenele de absolvire a gimnaziului reprezintă rezultatele unor evaluări semiinterne, desfășurate în baza unor teste unitare, aplicate la nivel național. Aceste note sunt comparabile la nivel național doar parțial, întrucât administrarea testelor se face de către școală, iar corectarea răspunsurilor tine doar de organele locale de specialitate în domeniul învățământului.
4. Notele luate de elevi la examenul de bacalaureat reprezintă rezultatele unor evaluări externe, comparabile la nivel național.

Analiza rezultatelor evaluărilor efectuate în ultimii ani denotă faptul că școlile sunt foarte *generoase* la note. Această afirmație derivă din faptul că diferențele sunt foarte mari dintre notele date de școli (evaluările interne) și cele luate de elevi la evaluările naționale (evaluările externe). Astfel, în cazul examenului național de bacalaureat, nota luată la examen este cu 2-3 puncte mai mică decât nota dată de școală. Mai mult ca atât, s-au atestat cazuri izolate în care această diferență atinge valoarea de 5 puncte (școala a dat elevului nota 10, iar el a luat la examen nota 5). Anual, există școli (colective didactice), a căroră absolvenți nu susțin cu toții examenul de bacalaureat.

În cazul învățământului gimnazial, diferențele dintre notele date de școli și cele luate de elevi la examenele de absolvire sunt mai mici, însă să nu uităm că evaluările în cauză nu sunt externe, deci, factorul de *generozitate* persistă în notare. Dacă comparăm însă rezultatele examenelor de absolvire a gimnaziului cu rezultatele evaluărilor PISA, relevanța și obiectivitatea cărora nu este pusă la îndoială de specialiștii în domeniu, situația este deplorabilă. Astfel, conform rezultatelor examenului de absolvirea a gimnaziului la limba română, ponderea elevilor ce au luat note de 1-4 este de 0%, pe când conform rezultatelor testărilor PISA 2015, această pondere ar trebuie să fie de 46 % (!). Exact aceleași procentaj se atestă și în cazul examenului la matematică. Cu alte cuvinte, conform evaluărilor naționale, rata de absolvirea a gimnaziului este de sută la sută, pe când conform evaluărilor internaționale – aceasta ar trebui să fie de doar 56%.

În cazul notelor mari, ponderea elevilor ce au luat la examenele naționale de absolvire a gimnaziului note de 9 și 10 este de 26% la limba română și 18% la matematică, pe când conform evaluărilor PISA 2015 ea ar fi trebuit să fie de 0% (!).

Din datele prezentate mai sus derivă un șir de întrebări, care, evident, pentru specialiștii în domeniu sunt retorice:

1. Ce se evaluează oare în învățământul moldovenesc? Memorarea? Reproducerea? Competența propriu-zisă?
2. Dacă rezultatele evaluărilor externe sunt atât de modeste, ar însemna oare că curriculumul moldovenesc este prea complicat? sau, mai e și predat într-un mod inaccesibil pentru majoritatea elevilor?
3. Ce concluzii ar trebui să facă părinții în baza discrepanțelor dintre notele date de școală, cele luate de elevi la examenele naționale și rezultatele evaluărilor internaționale?

Coresponderea plurivalenței curriculumului cu complexitatea viitoarelor profesii cerute de o societate a cunoașterii

Fiind nemulțumiți de notele luate de copii lor, mulți părinții optează pentru simplificarea curriculumului. Evident, fiind o țară independentă, Republica Moldova își dezvoltă și își implementează propriul curriculum național. Iar acesta, indiscutabil, trebuie să țină cont atât de doleanțele și așteptările părinților și comunităților, cât și de tendințele de dezvoltare socio-economică a țării. Mai mult ca atât, țara noastră nu mai poate fi izolată de restul lumii și, evident, curriculumul național trebuie să reflecte nu doar viziunile unei anumite comunități sau ale unei anumite categorii de cetățeni, dar și viziunile caracteristice țărilor dezvoltate, state, economia cărora se bazează nu atât pe exploatarea și prelucrarea primară a resurselor naturale, cât pe valorificarea cunoașterii.

Cu regret însă, în ultimul timp, în republică sunt tot mai puternice vocile celor care se pronunță pentru simplificări exagerate de conținuturi și pentru reducerea semnificativă a orelor

de program. Este evident însă faptul că dacă reducerile de ore și simplificările curriculare la matematică, fizică, chimie ș.a.m.d. vor depăși limita rezonabilului, în viitor nu vom mai avea muncitori calificați, tehnicieni, ingineri, medici etc. Într-un mod similar, depășirea limitei rezonabilului în cazul reducerilor de ore și simplificărilor curriculare la limbile română și străine, istorie și geografie ș.a.m.d. va crea blocaje atât în dezvoltarea culturală a țării, cât și în însușirea de către tineri a programelor de formare profesională chiar și în domeniile ce nu au o legătură directă cu științele umanistice.

Prin urmare, actualii și viitorii părinți ar trebui ajutați să înțeleagă că complexitatea curriculumului școlar, așa cum este el promovat în prezent de către specialiști și factorii de decizie din educație, corespunde, în linii mari, complexității viitoarelor profesii cerute de o societate a cunoașterii. Totodată, părinții, prin intermediul copiilor lor, își vor realiza așteptările, ajutându-i pe feciori și fiice să-și valorifice aptitudinile și capacitățile individuale prin implicarea cât mai activă în viața școlii. Pentru o astfel de implicare, cadrul normativ-juridic în vigoare oferă părinților mai multe instrumente, cum ar fi delegarea reprezentanților în consiliul administrativ al școlii, alegerea disciplinelor opționale, implementarea unui plan individual de studii etc.

Din acest punct de vedere, este salutabilă decizia autorităților din domeniul educației de a implementa, începând din acest an de studii, un nou curriculum pentru învățământul primar, mai simplu și mai prietenos copilului, mai adaptat la modernitate, cu mai multe posibilități de a diversifica demersurile didactice. Un important pas în modernizarea învățământului general îl constituie și noul plan-cadru pentru licee, care oferă școlilor mai multe modele de organizare a procesului de instruire, elevii având posibilitatea să aleagă pentru studii anume acele discipline școlare pe care ei le consideră necesare pentru succesul lor în viață.

Concluzii

Titlul acestui articol pune în evidență cele două pericole pe care ar trebui să le evite atât prestatorul de servicii educaționale – sistemul de învățământ, cât și beneficiarii acestora, în special părinții. Pe de o parte, simplificarea nejustificată a curriculumul național (Scila) duce la diminuarea șanselor viitorilor absolvenți de ași realiza în deplină măsură aptitudinile și capacitățile, de a îmbrățișa meserii și profesii atractive și competitive pe piața muncii.

Pe de altă parte, îngreunarea curriculumului național cu materii irelevante, nespecifice vârstei copiilor, exagerat de teoretizate (Caribda) suprimă interesul pentru învățare, prefăce învățarea într-o povară pentru copil, îi subminează încrederea în propriile lui forțe. Evident, în ambele cazuri, sistemul de învățământ devine neefectiv și ineficient.

Evitarea pericolelor în cauză poate fi făcută prin implicarea mai activă a părinților în viața școlii, în special, în stabilirea traseelor educaționale ale propriilor copii. Prin urmare, curriculumul pentru învățământul general trebuie conceput în așa mod, încât fiecare școală să poată oferi părinților cât mai multe posibilități de a-și alege disciplinele pe care copiii lor vor să le studieze, nivelul de complexitate al acestora (de bază, avansat, aprofundat) și modul de realizare a învățării (programe-tip, programe individualizate, alternative educaționale).

Materialul a fost elaborat în cadrul Proiectului “Consolidarea colectivităților școlare: creșterea rolului părinților și comunităților în guvernarea educației 2018”, implementat de Institutul de Politici Publice în cadrul Departamentului Buna Guvernare al Fundației Soros-Moldova, cu susținerea financiară a Programului de Sprijinire a Educației al Fundațiilor pentru o Societate Deschisă